

การตอบสนองต่อภารกิจการพัฒนาประเทศ
ของกองพลพัฒนาที่ 3 ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ศักดิ์สิทธิ์ นิลจันทร์
รองเสนาธิการ กองพลพัฒนาที่ 3

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก ศักดิ์สิทธิ์ นิลจันทร์

เรื่อง การตอบสนองต่อภารกิจพัฒนาประเทศของกองพลพัฒนาที่ 3 ในพื้นที่
กองทัพภาคที่ 3

วันที่ กันยายน 2560 **จำนวนคำ:** 5457 **จำนวนหน้า:** 18

คำสำคัญ การพัฒนาประเทศ, กองพลพัฒนาที่ 3, กองทัพภาคที่ 3

ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

งานพัฒนาประเทศในปัจจุบันมีขอบเขตกว้างขวางหลากหลายลักษณะ และหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น ไม่จำกัดอยู่เฉพาะงานในการพัฒนาประเทศที่มักจะนึกถึงแต่ งานที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างเท่านั้น แต่ยังมีงานอื่น ๆ อีกมาก อาทิ งานบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งงานช่วยเหลือประชาชนอื่น ๆ การจัดโครงสร้างของกองพลพัฒนาในปัจจุบันไม่มีขีดความสามารถครบถ้วนที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งกองพลพัฒนาที่ 3 ยังไม่ได้รับการจัดตั้งกรมพัฒนาที่ 3 ขึ้นมารับผิดชอบงานด้านการพัฒนาในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 ตามแนวคิดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาประเทศของกองทัพที่ได้ดำเนินการจัดตั้ง กองพลพัฒนาเพื่อให้เข้ามารับผิดชอบงานด้านการพัฒนาประเทศในแต่ละพื้นที่กองทัพภาคโดยเฉพาะ ซึ่งเดิมได้แบ่งมอบงานด้านการพัฒนาให้กับหน่วยกำลังรบเป็นผู้รับผิดชอบ จึงได้กำหนดโครงสร้างอัตราการจัดของกองพลพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวคิดเชิง ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหมและแนวคิดของกองทัพ ทั้งนี้โดย มีการจัดหน่วยให้เป็นไปตามความสัมพันธ์ทางการบังคับบัญชา ทั้งทางตั้งและทางระดับ ได้รับการแบ่งส่วนงาน การจัดส่วนงาน มีขอบเขตการบังคับบัญชา ให้ได้รับอำนาจในการ ตัดสินใจได้อย่างเพียงพอ ปัจจุบันการจัดตั้งหน่วยต่าง ๆ ของกองพลพัฒนาแต่ละกองพล ยังรับการจัดตั้งหน่วยไม่สมบูรณ์เพียงพอต่อภารกิจการพัฒนาประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ตามผังโครงสร้างการจัดหน่วยของกองทัพบก ซึ่งหากได้รับการจัดตั้งหน่วยตามโครงสร้าง การจัดแล้วจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาประเทศของกองพลพัฒนาและ กองทัพบกในภาพรวม

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Saksit Nilchan
TITLE: Mission Responses to National Development in the 3rd Army Area of the 3rd Development Division
DATE: September 2017   **WORD COUNT:** 5344   **PAGES:** 17
KEY TERMS: Mission Responses, National Development, 3rd Development Division, 3rd Army Area
CLASSIFICATION: Unclassified

Missions on current national development cover a variety of forms and characteristics of work. The missions are not only focused on construction work, but also include other types of work such as disaster relief services and public assistance. The missions were originally assigned to be the responsibilities of combat units. Later, the responsibilities were transferred to the 3rd development division found in 1989. The 3rd development division was established to be responsible for the national development missions in the 3rd army area. Structure of the 3rd development division is designated according to the development strategy of the Ministry of Defense and Royal Thai Army. Each structural units of the 3rd development division is designed in the hierarchical relationship both vertically and horizontally with sufficient authority for decision-making. However, the 3rd development division is not structurally provided with sufficient all-around capacities to effectively respond to the current national development missions. The 3rd development regiment responsible for the development missions in the 3rd army area also has not been established. Moreover, establishment of the structural designed units of the 3rd development division is still incomplete to effectively respond to the current national development missions. If the designed units were completely established, more effective responses to current national development missions of the 3rd development division and the Royal Thai Army are expected.

การตอบสนองต่อภารกิจพัฒนาประเทศ ของกองพลพัฒนาที่ 3 ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3

การพัฒนาประเทศต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น ภาคราชการ ภาคเอกชน ตลอดจนภาคประชาชน เพื่อให้ประเทศเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งกองทัพเป็นกองจักรหนึ่งที่ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 56 บัญญัติไว้ว่า “ รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์แห่งชาติ กำลังทหารจึงใช้เพื่อการรบ หรือการสงคราม เพื่อป้องกัน สถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อปราบปรามกบฏ และการจลาจลเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ และเพื่อการพัฒนาประเทศ ”¹ สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 52 “ รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย ”

จากแนวนโยบายแห่งรัฐและบทบาทตามรัฐธรรมนูญ กระทรวงกลาโหมจึงได้กำหนดแนวยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม โดยได้กำหนดให้หน่วยทหารมีขีดความสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาประเทศ ช่วยเหลือประชาชนและสนับสนุนรัฐบาล ตลอดจนปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

จากบทบาทและหน้าที่ตามแนวความคิดเชิงยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหม กองทัพบก จึงได้แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการออกเป็น 7 ส่วน ตามพระราชกฤษฎีกา การแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552 ซึ่งประกอบด้วย ส่วนบัญชาการ ส่วนกำลังรบ ส่วนสนับสนุนการรบ ส่วนส่งกำลังบำรุง ส่วนภูมิภาค ส่วนการฝึกศึกษาและหลักนิยม และส่วนพัฒนาประเทศ²

ในส่วนการพัฒนาประเทศ แต่เดิมกองทัพบก ได้เข้าไปมีบทบาทอยู่ 2 โครงการด้วยกันคือ งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และงานโครงการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง โดยใช้กำลังพลและยุทโธปกรณ์จากหน่วยต่างๆ เข้าไปปฏิบัติงาน ซึ่งหลายหน่วยขาดความชำนาญในงานด้านการพัฒนา ก่อให้เกิดภาระผูกพันและมีผลกระทบต่อความพร้อมรบของกองทัพบกในภาพรวม

จากผลกระทบบดังกล่าว และบทบาทในการพัฒนาประเทศ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้รับผิดชอบโครงการพัฒนาประเทศหลายโครงการด้วยกัน ทั้งโครงการขนาดใหญ่ โครงการขนาดเล็ก และมีแนวโน้มว่าในอนาคตจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ กองทัพบก จึงจัดตั้ง กองพลพัฒนา เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 ผู้บัญชาการทหารบก ได้อนุมัติหลักการในการจัดตั้ง กองพลพัฒนา ท้ายบันทึกข้อความ กรมยุทธการทหารบก ลับ ต่อที่ กท 0403/036 ลง 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 เรื่อง ขออนุมัติจัดตั้ง “ กองพลพัฒนา ” ตามแนวความคิดในการจัดตั้งหน่วยพัฒนาของกองทัพบก ขึ้นเพื่อเป็นหน่วยปฏิบัติในด้านการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะ³

การจัดตั้งกองพลพัฒนา ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการจัดตั้งขึ้นท่ามกลาง ความขัดแย้งตามกระแสทฤษฎีการพัฒนาประเทศในขณะนั้น สองทฤษฎีหลักด้วยกัน คือแนวคิดทฤษฎีกระแสหลัก (Main Stem Theory) และแนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบสังคมนิยมที่เป็นกระแสรอง ซึ่งประเทศไทย ได้รับอิทธิพลแนวคิดของการพัฒนาประเทศแบบกระแสหลัก โดยเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปแบบของทุนนิยม (Capitalism) กองทัพจึงมีบทบาทในการพัฒนาค่อนข้างมาก ซึ่งนักรัฐศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าวชี้ว่า กองทัพนั้นเป็น

ตัวแทนของความก้าวหน้าของสังคมตะวันตกในประเทศกำลังพัฒนา โดยที่กองทัพถือว่าเป็นผู้รับเอาวิทยาการและเทคโนโลยีทันสมัยของสังคมตะวันตกมาสู่สังคมของประเทศกำลังพัฒนา ตามแนวคิดของนักรัฐศาสตร์ในสำนัก "การพัฒนาและการสร้างความเป็นสมัยใหม่" (Development and Modernization School) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากองทัพจะมีบทบาทของการเป็นตัวแทนแห่งความเปลี่ยนแปลง (Change agent) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือกองทัพคือองจักรสำคัญที่นำพาประเทศไปสู่ความเป็นสมัยใหม่ (Modernization) แบบตะวันตก (Westinization)

นอกจากการจัดตั้งขึ้นตามกลางปัญหาความขัดแย้งทางความคิดในการพัฒนาประเทศของทั้งสองทฤษฎีข้างต้นแล้ว ประการสำคัญอย่างยิ่งก็คือ บทบาทการมีส่วนร่วมในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งกองทัพมีส่วนเกี่ยวข้องค่อนข้างมาก โดยลักษณะของโครงการพระราชดำริ ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะของโครงการพระราชดำริ ในระยะเริ่มแรกได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. โครงการตามพระราชประสงค์ หมายถึง โครงการการศึกษาทดลอง ปฏิบัติเป็นส่วนพระองค์ การศึกษาหารือกับส่วนราชการในวงรอบ
2. โครงการหลวง พระองค์ทรงเจาะจงดำเนินการพัฒนาและบำรุงรักษาต้นน้ำลำธารในบริเวณป่าเขาในภาคเหนือ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในที่ลุ่มในฤดูแห้งแล้ง
3. โครงการพระราชดำริ โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่การวางแผนพัฒนาทรงเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามพระราชดำริ โดยพระองค์เสด็จฯ ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐบาลซึ่งมีทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร โครงการตามพระราชดำรินี้ในปัจจุบันเรียกว่า "โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ" มีกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย
4. โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ หมายถึง โครงการที่พระองค์ได้พระราชทานข้อแนะนำและแนวพระราชดำริให้เอกชนไปดำเนินการด้วยกำลังเงิน กำลังปัญญา และกำลังแรงงานพร้อมทั้งการติดตามผลงานให้ต่อเนื่องโดยภาคเอกชน ในลักษณะต่าง ๆ ของโครงการพระราชดำรินี้จะเห็นว่ากองทัพค่อนข้างจะมีบทบาทสนับสนุนในโครงการต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่โครงการตามพระราชดำริหรือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกองทัพมักจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมค่อนข้างมาก

ปัจจุบันมิติในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นการแปลงยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการมุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมายอนาคตประเทศไทยในปี 2579 ซึ่งกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เป็นกรอบที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มุ่งตอบสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดภายใต้ระยะเวลา 5 ปี ต่อจากนี้ไปพิจารณาจากการประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาทั้งจากภายนอกและภายในประเทศที่บ่งชี้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศ และการสะท้อนถึงโอกาสและความเสี่ยงในการที่จะผลักดันขับเคลื่อนให้การพัฒนาในด้านต่างๆ บรรลุผลได้ในระยะเวลา 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ทั้งนี้โดยได้คำนึงถึงการต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างต่อเนื่องภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับต่อไป⁴

สำหรับแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม กำหนดให้หน่วยทหารมีขีดความสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญในรูปแบบต่างๆ ในกรอบของการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม และพร้อมที่จะเผชิญกับภัยคุกคามในทุกรูปแบบภายใต้หลักการจัดหน่วยในโครงสร้างกำลังในเรื่องหลักการแบ่งแยกงาน (Division of Labor) ที่แบ่งตามความถนัด เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและเหลื่อมล้ำกัน เป็นการปฏิบัติแบบทางดิ่งตามขนาดของอำนาจหน้าที่ และแยกขนาดความรับผิดชอบ และแบบแนวนอน ซึ่งเป็นไปตามความถนัดของแต่ละหน่วย

นอกจากเรื่องของโครงสร้างการจัดกำลัง และการแบ่งมอบอำนาจหน้าที่แล้วในบทบาทของงานด้านการพัฒนา นั้นยังต้องคำนึงถึงหลักของการพัฒนา 4 ประการ คือ

1. ประชาชน การทำงานจะต้องยึดประชาชนเป็นหลักโดยเฉพาะนักพัฒนาของกองทัพจะต้องทำงานใกล้ชิดกับประชาชนและเพื่อการพัฒนาคนมิใช่การพัฒนาทางด้านวัตถุจะต้องเข้าถึงประชาชน ศึกษาให้เข้าใจว่าเรามีปัญหาอะไรมีความต้องการอะไรจะต้องคอยสอดส่องแก้ไขความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของประชาชนแก้ความเดือดร้อนดังกล่าว จะต้องใช้ความช่วยเหลือจากภายนอกคือหน่วยราชการหรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ เข้าช่วยเหลือตามความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักพัฒนาของกองทัพจะต้องเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยราชการและองค์กรต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไปเท่าที่จะทำได้

2. ประชาธิปไตย งานการพัฒนาเป็นการสร้างพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน ฉะนั้น ในการทำงานจึงยึดหลักการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อสอนให้ประชาชนได้มีความรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยวิธีการให้รู้จักคิดริเริ่ม คิดแก้ไขปัญหาปรึกษาหารือกัน ในสมาชิกกลุ่มในการทำงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวเท่ากับเป็นการสอนประชาชนให้เรียนรู้ และฝึกคิดวิธีการตามแบบประชาธิปไตยไปในตัวด้วย

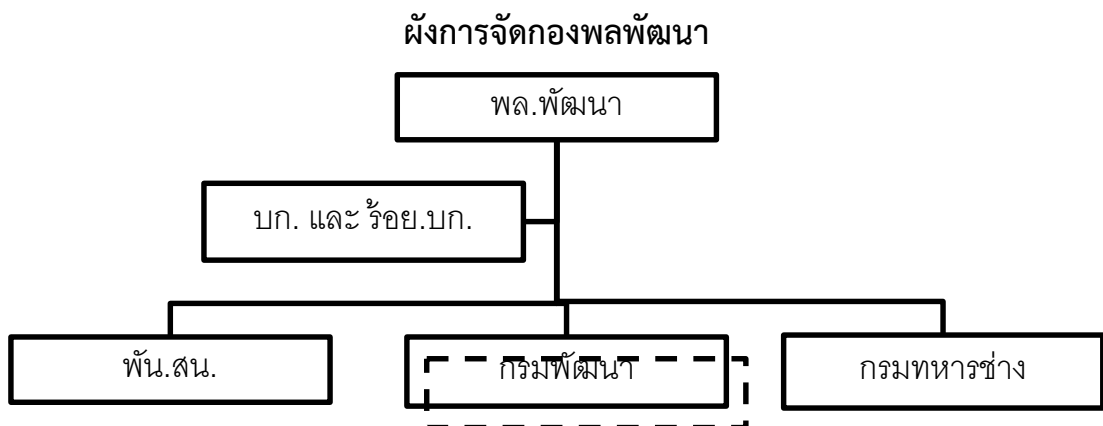
3. ประสานงาน เนื่องจากงานพัฒนาเป็นงานที่ครอบคลุมความต้องการหลาย ๆ ด้านของประชาชนและเกี่ยวกับหน่วยราชการต่าง ๆ ดังนั้นในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาของกองทัพจึงต้องยึดหลักการประสานงานเพื่อดึงเอาบริการของรัฐที่มีอยู่ลงไปถึงมือประชาชนขณะเดียวกันก็เป็นผู้นำเอาความต้องการและความเดือดร้อนของประชาชนมาเสนอหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง นอกจากจะประสานกับหน่วยราชการดังนั้นก็แล้วยังต้องประสานกับองค์กรเอกชน มูลนิธิสมาคมต่าง ๆ เพื่อให้เข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่พัฒนานั้น ๆ ด้วย

4. ประหยัด หน่วยงานพัฒนาของกองทัพต้องเน้นให้นักพัฒนาของกองทัพทุกคนเข้าทำงานด้วยความประหยัด โดยการดำเนินงานทุกชนิดจะต้องได้รับการพัฒนา กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานด้วยความประหยัด

ทั้งนี้จากหลักการพัฒนา 4 ประการข้างต้น หน่วยงานผู้รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาย่อมมีบทบาทสำคัญ 3 ประการด้วยกันคือ บทบาทเป็นตัวเชื่อมโยง (Link) ระหว่างประชาชนในพื้นที่กับแหล่งวิชาการที่จะไปสนับสนุนงานพัฒนา บทบาทเป็นตัวร่วมปฏิบัติการ (Catalyst) นักพัฒนาของกองทัพจำเป็นต้องเป็นผู้คิดผู้วางแผนการทำงานร่วมกับชาวบ้าน ตลอดจนบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม (Extension Worker) ในบทบาทนี้จะมีการปฏิบัติคล้าย ๆ กับพนักงานส่งเสริม เรามีคำว่าพนักงานส่งเสริมการเกษตร พนักงานส่งเสริมอนามัย ส่วนนักพัฒนาก็เป็นพนักงานส่งเสริมงานพัฒนาชุมชน (Extension Community Development Worker) ซึ่งจะเห็นได้ว่างานด้านการพัฒนานั้นจำเป็นต้องได้รับการคัดสรรบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาโดยเฉพาะ การจะได้มาซึ่งกำลังพลที่มีความสามารถดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับ โครงสร้างการจัดกำลังของหน่วยที่รับผิดชอบงานการพัฒนาประเทศ

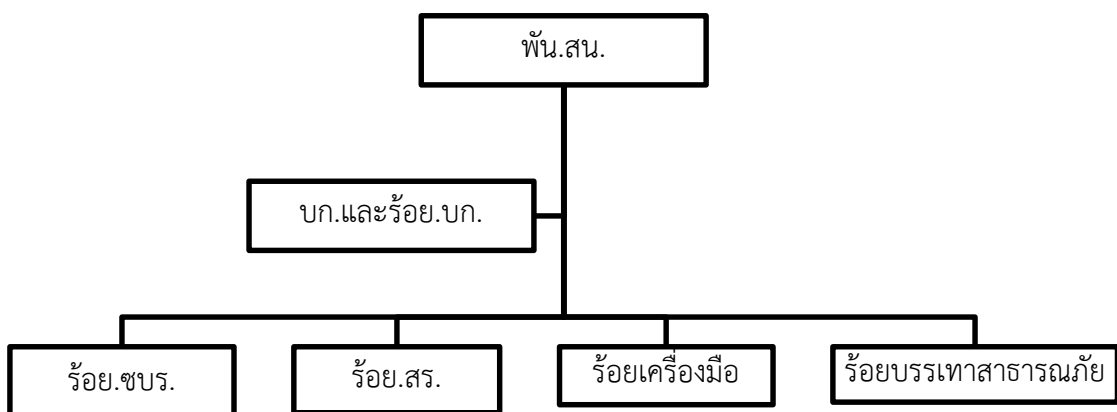
ตามแนวคิดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาประเทศของกองทัพบก ได้ดำเนินการจัดตั้งกองพลพัฒนา เพื่อให้เข้ามารับผิดชอบงานด้านการพัฒนาประเทศในแต่ละพื้นที่กองทัพอากาศ โดยเฉพาะ ซึ่งเดิมได้แบ่งมอบงานด้านการพัฒนาให้กับหน่วยกำลังรบ เป็นผู้รับผิดชอบ จึงได้กำหนดโครงสร้างอัตราการจัดของ กองพลพัฒนา ให้สอดคล้องกับแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม และแนวคิดของกองทัพบก ทั้งนี้โดยมีการจัดหน่วยให้เป็นไปตามความสัมพันธ์ทางการบังคับบัญชา ทั้งทางตั้ง และทางระดับ ได้รับการแบ่งส่วนงาน การจัดส่วนงาน มีขอบเขตการบังคับบัญชา ให้ได้รับอำนาจในการตัดสินใจได้อย่างเพียงพอ ดังผังการจัด กองพลพัฒนา แสดงดังต่อไปนี้

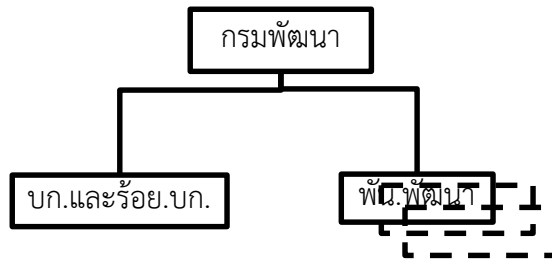
จากแผนผังข้างต้น พบว่า กองทัพบกได้จัดให้กองพลพัฒนา เข้าปฏิบัติหน้าที่พัฒนา ประเทศ โดยมีลักษณะของสายบังคับบัญชา เหมือนกับหน่วยอื่นๆ ของกองทัพบก นั่นคือ สายบังคับบัญชาในทางแนวดิ่งที่มีการเชื่อมโยงจากระดับสูงจนถึงระดับล่าง ซึ่งในระดับชั้นเหนือของกองพลพัฒนานั้น กองพลพัฒนา แต่ละกองพล เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาค ในแต่ละกองทัพภาค

การที่กองทัพบก ได้พิจารณาให้ กองพลพัฒนามีโครงสร้างการจัดหน่วยในส่วนของผังการ จัดกองพลพัฒนา ตามแนวคิดของกองทัพบก ซึ่งได้แสดงดังผังข้างต้น นั้นจะเห็นได้ว่า ประกอบด้วย

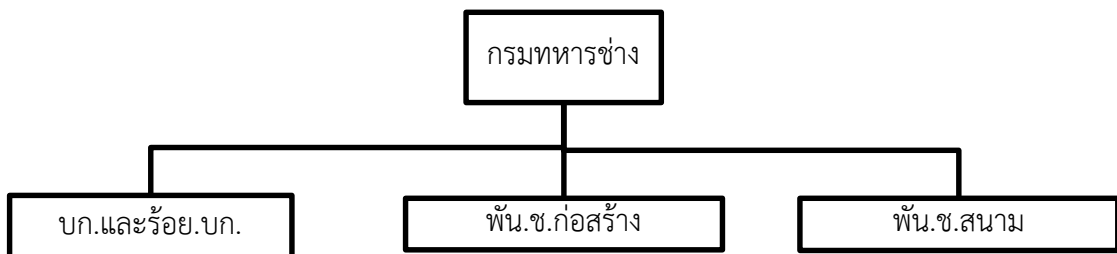
- บก.ร้อย และร้อย บก.
- กองพันสนับสนุน ประกอบด้วย
  - บก. และร้อย บก.
  - กองร้อยเครื่องมือ
  - กองร้อยซ่อมบำรุง
  - กองร้อยเสนารักษ์
  - กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย

- กรมพัฒนา จำนวน 2 กรม ประกอบด้วย
 บก. และ ร้อย. บก.
 กองพันพัฒนา จำนวน 3 กองพัน

- กรมทหารช่าง (Engineering Regiment)
 บก. และ ร้อย. บก.
 กองพันทหารช่างก่อสร้าง (Construction Battalion)
 กองพันทหารช่างสนาม (Field Battalion)

ซึ่งตามหลักการแล้ว ฝั่งการจัดโครงสร้างของกองพลพัฒนา จะประกอบด้วยหน่วยต่างๆ ที่แสดงไว้ข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาการจัดโครงสร้างกองพลพัฒนา ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันจะพบว่าการจัดตั้งหน่วยต่างๆ ในแต่ละกองพลพัฒนาไม่ได้เป็นไปตามแนวคิดของกองทัพบก อันเนื่องจากปัญหาทางด้านงบประมาณ กองทัพบกจึงได้ชะลอโครงการไว้ การจัดตั้งกองพลพัฒนาในปัจจุบัน แสดงตามตารางเปรียบเทียบดังนี้

หน่วย	พล.พัฒนา 1	พล.พัฒนา 2	พล.พัฒนา 3	พล.พัฒนา 4
บก.ร้อย และร้อย บก.	/	/	/	/
กรมพัฒนา	/	/	ช.3 ทำหน้าที่	/
บก.และร้อย บก.	/	/	/	/
พัน.ช.ก่อสร้าง	/	/	/	/
พัน.พัฒนา	/	/	/	/
กองสนับสนุน	-	-	-	-
บก. และร้อย บก.	-	-	-	-
ร้อย.คม. กอง สน.ฯ	/	/	/	/
ร้อย.บรรเทาฯ	/	-	-	-

จากตารางเปรียบเทียบข้างต้น จะพบว่าปัจจุบัน กองสนับสนุน ของแต่ละกองพลยังไม่ได้จัดตั้งมีเพียงแต่โครงสร้างเท่านั้น อีกทั้ง กรมพัฒนา จัดตั้งได้เพียงกองพลละ 1 กรมเท่านั้น และในแต่ละกรมพัฒนา มีเพียง 1 กองพันทหารช่างก่อสร้าง และ 1 กองพันพัฒนา สำหรับในส่วนของ กองพลพัฒนาที่ 3 ยังไม่ได้รับการจัดตั้ง กรมพัฒนาที่ 3 แต่ให้ กรมทหารช่างที่ 3 ทำหน้าที่ กรมพัฒนาที่ 3 และ กองร้อยกองบังคับการ กรมทหารช่างที่ 3 ทำหน้าที่ กองร้อยกองบังคับการ กรมพัฒนา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการจัดการด้านโครงสร้างของกองพลพัฒนา ในปัจจุบันยังได้รับการจัดตั้งหน่วยไม่สมบูรณ์ ตามผังโครงสร้างการจัดหน่วยของกองทัพบก

นอกจากนี้ งานพัฒนาประเทศในปัจจุบัน งานที่ต้องปฏิบัตินั้นมีขอบเขตกว้างขวาง หลากหลาย มีหลายลักษณะหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น ไม่จำกัดอยู่เฉพาะงานในการพัฒนาประเทศที่มักจะนึกถึงแต่งานที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างเท่านั้น แต่ยังมีงานอื่นๆ อีกมาก อาทิ งานบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งงานช่วยเหลือประชาชนอื่นๆ การจัดโครงสร้างของ กองพลพัฒนาในปัจจุบันยังไม่มีขีดความสามารถครบถ้วน ที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง กองพลพัฒนาที่ 3 ยังไม่ได้รับการจัดตั้ง กรมพัฒนาที่ 3 ขึ้นมา รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาในพื้นที่ กองทัพภาคที่ 3

สำหรับ กองพลพัฒนาที่ 3 มีภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนดำเนินการพัฒนาประเทศด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา และการทหาร เพื่อให้เกิดความมั่นคงของชาติภายในเขตพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ ที่ได้รับมอบหมายจากกองทัพภาคที่ 3 รวมทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ประชาชน ที่ประสบสาธารณภัยต่างๆ และรับผิดชอบภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานพัฒนาเพื่อความมั่นคง การพัฒนาระบบสาธารณสุขปโภคตามโครงการก่อสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ในส่วนที่กองทัพบกได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน สนับสนุนงานพัฒนาประเทศของรัฐบาล ด้วยกำลังพลและเครื่องมือที่มีอยู่ รวมทั้งปลูกฝังอุดมการณ์และการพัฒนาจิตใจแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายและเยาวชนของชาติ การปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการช่วยเหลือประชาชน จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งจัดตั้ง กรมพัฒนาที่ 3 เข้ามารองรับงานพัฒนาที่จะเกิดขึ้น หากพิจารณาถึงขอบเขตและปริมาณงาน ซึ่งแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบปริมาณงานและพื้นที่รับผิดชอบ

ลำดับ	หน่วย	จำนวน จังหวัด	พื้นที่รับผิดชอบ ตร.กม.	โครงการ พระราชดำริ
1	กองทัพภาคที่ 1	26	181,137	17
2	กองทัพภาคที่ 2	20	168,854	43
3	กองทัพภาคที่ 3	17	92,414	43
4	กองทัพภาคที่ 4	14	70,715	22
	รวม	77	513,120	127

โครงการพระราชดำริทั้ง 127 โครงการที่แสดงในตารางนั้น โดยแบ่งเป็นกลุ่มงานต่างๆ ได้ 5 กลุ่มงาน ดังนี้⁵

1. กลุ่มงานด้านความมั่นคง ได้แก่ โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา

2. กลุ่มงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการแก้ปัญหาดิน น้ำ และสภาพแวดล้อม โครงการพัฒนาพื้นที่ และโครงการอนุรักษ์สภาพป่าในพื้นที่

3. กลุ่มงานส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ โครงการส่งเสริมศิลปอาชีพ โครงการพัฒนาการเกษตร โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ และโครงการพัฒนาลุ่มน้ำ

4. กลุ่มงานฟาร์มตัวอย่าง ได้แก่ โครงการธนาคารอาหาร โครงการฟาร์มตัวอย่าง โครงการส่งเสริมการเกษตรและปศุสัตว์ โครงการแปรรูปผลผลิต และโครงการส่งเสริมสหกรณ์

5. กลุ่มงานอื่นๆ ได้แก่ โครงการแก้ปัญหาอุทกภัย โครงการจัดสรรที่ดินทำกิน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสาธารณสุขและการศึกษา และโครงการพัฒนาพลังงานจากธรรมชาติ

โครงการพระราชดำริทั้ง 5 กลุ่มงานนั้น ในแต่ละกองทัพบก ได้แบ่งมอบความรับผิดชอบให้กับหน่วยกำลังรบ และสนับสนุนการรบ เป็นผู้รับผิดชอบเสียส่วนใหญ่ เช่นในส่วนของกองทัพบกที่ 3 รับผิดชอบโครงการพระราชดำริ 43 โครงการ ได้แบ่งความรับผิดชอบให้หน่วยดังนี้

1. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขาตามพระราชเสาวนีย์ บ้านปางคอง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านปางคอง ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีกองทัพบกที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

2. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านอาไ้ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านอาไ้ ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีกองทัพบกที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

3. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแม่ส่วยอู ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านแม่ส่วย โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
4. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านดอยผักกูด ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านดอยผักกูด ตำบลเวียงเหนือ อำเภอป่าเย็บ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
5. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริพื้นที่ดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ บ้านร่มฟ้าไทย ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
6. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ บ้านห้วยหญ้าไซ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่ ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โดยมี มณฑลทหารบกที่ 33 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
7. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านธารทอง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านธารทอง ตำบลแม่เงิน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมี มณฑลทหารบกที่ 37 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
8. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านห้วยห้วยกป่าโซ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านห้วยห้วยกป่าโซ ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมี มณฑลทหารบกที่ 33 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
9. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านปางขอน ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
10. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยบ่อ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านลอบือ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ
11. โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ บ้านร่มฟ้าไทย ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยมี กองทัพอากาศที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

12. โครงการทดลองเลี้ยงแกะและสัตว์ปีก ตามพระราชดำริ บ้านร่มฟ้าทอง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านร่มฟ้าทอง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย โดยมี กองทัพอากาศที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

13. โครงการฟาร์มตัวอย่าง ตามพระราชดำริ บ้านขุนแตะ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านขุนแตะ ตำบลดอยแก้ว อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

14. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยอมพาย ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านสาม ตำบลปางหินฝน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

15. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านเสาแดง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านเสาแดง ตำบลแจ่มหลวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

16. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ห้วยเมืองงาม ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านสุขฤทัย ตำบลท่าตอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

17. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยม่อนล้าน ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านอาบอลาชา ตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

18. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านนาเกียน ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านนาเกียน ตำบลนาเกียน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

19. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยแบแล ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านดอยแบแล ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี มณฑลทหารบกที่ 33 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

20. โครงการสถานีสาธิตและถ่ายทอดการเกษตร ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม ตามพระราชดำริ บ้านแพกแซม ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านแพกแซม ตำบลเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

21. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ห้วยแม่เกียง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านห้วยแม่เกียง ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

22. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ ดอยฟ้าห่มปก ที่ตั้งโครงการอยู่ที่ ตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วย รับผิดชอบ

23. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ ดอยดำ บ้านนามน ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านนามน ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

24. โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาศิริ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านนาศิริ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

25. โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ตั้งโครงการ อยู่ที่ ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลทหารราบที่ 7 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

26. โครงการอนุรักษ์สภาพป่าในพื้นที่บ้านชิแบร ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านชิแบร ตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี มณฑลทหารบกที่ 33 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

27. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร บ้านทุ่งต้นจ้าว ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านทุ่ง ต้นจ้าว ตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี มณฑลทหารบกที่ 33 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

28. โครงการฟาร์มตัวอย่าง ตามพระราชดำริ บ้านแม่ตุงติง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้าน แม่ตุงติง ตำบลแม่สาย อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองทัพอากาศที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

29. โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านห้วยพัฒนา ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

30. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูพยัคฆ์ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านน้ำรีพัฒนา ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

31. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านสะจุก – สะเกี้ยง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านสะจุก – สะเกี้ยง ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

32. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านสบขุ่น ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านสบขุ่น ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

33. โครงการพัฒนาบ้านกอก – บ้านจูน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลภูคา ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านกอก ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

34. โครงการพัฒนาบ้านแม่ต๋ำ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านแม่ต๋ำ ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

35. โครงการพัฒนาพื้นที่รอยต่อ อำเภอเมือง อำเภอเมืองปาน และอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านทุ่งจี้ ตำบลทุ่งกว๋าย อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

36. โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ บ้านหนองห้า ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านหนองห้า ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

37. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านสันติสุข – บ้านขุนกำลัง ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านสันติสุข – บ้านขุนกำลัง ตำบลขุนควร อำเภอปง จังหวัดพะเยา โดยมี มณฑลทหารบกที่ 32 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

38. โครงการศิลปาชีพในพื้นที่โครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินคีรีราษฎร์ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านป่าคา ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

39. โครงการจัดตั้งชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ บ้านมะโอะโคะ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านมะโอะโคะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมี กองพลพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

40. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านป่าคา ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านป่าคา ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยมี กองพลทหารราบที่ 4 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

41. โครงการทดลองหมู่บ้านประมง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านห้วยเจริญ ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมี มณฑลทหารบกที่ 35 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

42. โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ พื้นที่ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว ที่ตั้งโครงการอยู่ที่ ตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก โดยมี กรมทหารปืนใหญ่ที่ 21 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

43. โครงการศิลปอาชีพในพื้นที่โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว ที่ตั้งโครงการอยู่ที่บ้านเทอดชาติ ตำบลบ่อภาค อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก โดยมี กรมทหารปืนใหญ่ที่ 21 เป็นหน่วยรับผิดชอบ

จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าในจำนวนโครงการพระราชดำริ 43 โครงการที่กองทัพภาคที่ 3 รับผิดชอบนั้นได้แบ่งมอบความรับผิดชอบให้ กองพลพัฒนาที่ 3 ซึ่งเป็นหน่วยจัดตั้งมาเพื่อพัฒนาประเทศโดยเฉพาะ กลับได้รับมอบให้เป็นผู้รับผิดชอบเพียง 10 โครงการจาก 43 โครงการ นั้นแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศของ กองพลพัฒนาที่ 3 นั้น ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อันเนื่องจากการจัดโครงสร้างของกองพลพัฒนาที่ 3 ไม่สมบูรณ์เพียงพอต่อการรองรับภารกิจที่มีอยู่

สำหรับโครงสร้างการจัดหน่วยในการพัฒนาประเทศ ของกองพลพัฒนาที่ 3 ที่ไม่ได้รับการจัดตั้ง กรมพัฒนาที่ 3 แต่ให้ กรมทหารช่างที่ 3 ซึ่งเป็นกรมทหารช่างของกองทัพ ทำหน้าที่แทน กรมพัฒนาที่ 3 นั้นเมื่อพิจารณาถึงภารกิจ และโครงสร้างการจัดของ กรมทหารช่างที่ 3 มีภารกิจในการควบคุมบังคับบัญชาหน่วยทหารช่างที่ขึ้นตรง บรรจุมอบ หรือขึ้นสมทบ วางแผนและประสานการปฏิบัติงานของหน่วยทหารช่างก่อสร้าง หรือหน่วย

ทหารช่างอื่นๆ ในการก่อสร้างทั้งในสนามและในยามปกติ งานปรับปรุง หรืองานซ่อมบำรุง สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพภาค กองทัพบก และ ส่วนราชการอื่นๆ ที่ได้รับมอบ สนับสนุน และเพิ่มพูนประสิทธิภาพหน่วยทหารช่างของ กองพลด้วยการปฏิบัติงานช่างทั่วไปเมื่อต้องการ ตลอดจนป้องกันที่ตั้งหน่วยในยามฉุกเฉิน ด้วยการปฏิบัติการรบอย่างทหารราบได้อย่างจำกัด มีโครงสร้างการจัดหน่วย ประกอบด้วย กองร้อยกองบังคับการ กองพันทหารช่างที่ 302 และ กองพันพัฒนาที่ 3 เป็นหน่วยฝากรบบังคับบัญชา สำหรับกำลังพลส่วนใหญ่เป็นเหล่าทหารช่าง ซึ่งมีความรู้ ความชำนาญในงานช่าง อันเป็นความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน ในเรื่องเกี่ยวกับการ พัฒนาประเทศ อีกทั้งยังมีเครื่องมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบัน ภารกิจในการก่อสร้าง การช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆ มีมากขึ้นตามลำดับ

สำหรับภารกิจของ กรมพัฒนา นั้นมีภารกิจตามโครงสร้างอัตรากิจจัด คือควบคุม และ บังคับบัญชาหน่วยทหารที่ขึ้นตรง บรรจุมอบ หรือ ขึ้นสมทบ วางแผนและประสานการ ปฏิบัติของหน่วยทหารในการก่อสร้าง ฟื้นฟู ปรับปรุง หรือ ซ่อมบำรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของ กองพลพัฒนา ตลอดจนป้องกันที่ตั้งหน่วยในยาม ฉุกเฉิน ด้วยการปฏิบัติการรบอย่างทหารราบได้อย่างจำกัด ถึงแม้ภารกิจของ กรมทหารช่าง กับกรมพัฒนาจะมีส่วนคล้ายคลึงกันก็ตาม แต่ด้วยภารกิจในการพัฒนา ประเทศ และการช่วยเหลือประชาชนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการ พิจารณาจัดตั้ง กรมพัฒนาที่ 3 ขึ้นมารองรับงานด้านการพัฒนาประเทศ อันจะเป็นการ เพิ่มประสิทธิภาพงานการพัฒนาในพื้นที่ กองทัพภาคที่ 3 ในภาพรวม และสามารถถอน หน่วยกำลังรบออกจากการพัฒนาประเทศได้

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านกำลังพลแล้ว กำลังพลต้องมีความสัมพันธ์กับโครงสร้าง การจัดหน่วย ซึ่งเมื่อกองทัพบกมีแนวนโยบายในการถอนหน่วยกำลังรบออกจาก การพัฒนาประเทศ และให้กองพลพัฒนาเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนตามแนวคิดการจัดตั้งกองพล พัฒนา ของกองทัพบก นั้น ก็ต้องดำเนินการบรรจุกำลังพลมาปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ ภายใต้อำนาจกำหนดที่ว่า “จัดหาหรือใช้ กำลังพล ถูกต้อง เหมาะสม กับงานและเวลา” (Put the man on the right job) การจะได้กำลังพลที่มีความรู้ความสามารถในการ

พัฒนาประเทศนั้นย่อมต้องขึ้นอยู่กับโครงสร้างอัตราการจัดหน่วย หากจัดตั้ง
กรมพัฒนาที่ 3 ขึ้นมารองรับงานด้านการพัฒนาแล้วย่อมสามารถบรรลุกำลังพลที่มีความรู้
ความสามารถในการพัฒนาประเทศให้เข้ามาดำเนินงานในกรมพัฒนาที่ 3 ซึ่งจะเป็นการ
เพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการพัฒนาประเทศ ในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 และตอบสนองต่อ
ภารกิจในการพัฒนาประเทศมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณางานด้านการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชน ไม่ว่าจะเป็น
อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย และสาธารณภัยอื่นๆ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น
ตามแนวคิดของกองทัพบก ในการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชน นั้นได้
กำหนดในโครงสร้างอัตราการจัดของ กองพลพัฒนา ในแต่ละกองพลประกอบด้วย
กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย แต่ในข้อเท็จจริงแล้วในปัจจุบันกองทัพบก ได้ดำเนินการ
จัดตั้ง กองร้อยบรรเทาสาธารณภัยที่ 1 ให้กับกองพลพัฒนาที่ 1 เท่านั้น สำหรับ กอง
พัฒนาที่ 2 กองพลพัฒนาที่ 3 และกองพลพัฒนาที่ 4 ยังไม่ได้รับการจัดตั้ง ทั้งนี้หาก
กองทัพบก พิจารณาจัดตั้ง กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย ตามโครงสร้างอัตราการจัดที่ขาด
อยู่ย่อมเป็นการตอบสนองต่อภารกิจการช่วยเหลือประชาชน และเป็นการเสริมสร้าง
ศักยภาพในภารกิจการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย ของกองทัพบกในภาพรวมอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

-
- ¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 หมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 56
  - ² พระราชกฤษฎีกา การแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพบก กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552
  - ³ หนังสือ ยก.ทบ. ลับ ที่ต่อ กท 0403/036 ลง 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 เรื่อง ขออนุมัติ จัดตั้ง กองพลพัฒนา
  - ⁴ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) [หน้า 70]
  - ⁵ สำนักงานประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคงกองทัพบก ; เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2560 ; เข้าถึงได้จาก <http://www.xn--o3cgb6a7a.com>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ศักดิ์สิทธิ์ นิลจันทร์
วัน เดือน ปีเกิด	9 ตุลาคม 2509
ประวัติสำเร็จศึกษา	
พ.ศ. 2529	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 27
พ.ศ. 2534	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 38
พ.ศ. 2542	โรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรหลักประจำชุดที่ 78
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2534-2535	ผู้บังคับกองร้อยทหารช่างก่อสร้างที่ 3 กองพันทหารช่างที่ 302
พ.ศ. 2536-2537	ผู้บังคับหมวดงานดิน กองร้อยทหารช่างก่อสร้างที่ 3 กองพันทหารช่างที่ 302
พ.ศ. 2538-2539	รองผู้บังคับกองร้อยทหารช่างก่อสร้างที่ 3 กองพันทหารช่างที่ 302
พ.ศ. 2540 -2542	ผู้บังคับกองร้อยทหารช่างก่อสร้างที่ 2 กองพันทหารช่างที่ 302
พ.ศ. 2543-2544	วิศวกรก่อสร้าง กองพันทหารช่างที่ 302
พ.ศ. 2545-2556	ผู้ช่วยนายทหารยุทธการและการฝึก กรมทหารช่างที่ 3
พ.ศ. 2547-2549	หัวหน้าฝ่ายธุรการและกำลังพล กองพลพัฒนาที่ 3
พ.ศ. 2550-2553	ผู้บังคับกองพันพัฒนาที่ 3
พ.ศ. 2553-2556	นายทหารฝ่ายยุทธโยธา กองทัพบกที่ 3
พ.ศ. 2556-2558	ผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ 302
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2558-2560	รองเสนาธิการกองพลพัฒนาที่ 3